HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא יאמר אברור עשרה. הכחושים והשאר פטורין משום דלא נשתיירו אלא חמשה דלאו בר עישורי נינהו: אלא כונסן לדיר. כולן בין כחושים בין שמנים. ותרי מילי אשמועינן חדא דאינו יכול לברור הכחושים וחדא אע"ג דלא נשתיירו אלא חמשה לא מצי למימר דליהוי פטורין לגמרי אלא מצטרפין לגורן אחר. וכמדומה [ג] דלא מיצטריך למימר דהא אמרינן לעיל (דף מז:) דחמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן מצטרפין לעשרה אלא הכי פירושו לא יאמר וכו' והשאר ליהוי פטורין עכשיו אלא אכניסם בדיר עם האחרים ואע"פ שהגיע הגורן אוכל למכרן ולשחוטם שהיו ולאו בני עשורי נינהו דאין הגורן קובע אלא דבר הראוי למעשר והכי חמשה לאו בני עשורי נינהו אלא כונסן לדיר כולן ביחד ומוציא עשרה והשאר מצטרפין לגורן אחר על כרחו שהוקבע בדיר למעשר ולא יוכל למכור ולשוחטם: ביגלא. בשבת שלפני הרגל שבו דורשים הלכות הרגל: דיליף חד. שנשתייר באחרונה הוי מנין הראוי לחכם ודין לחכם ופוטר את כולן והוא עצמו קדוש הוי בין שלא בין שנשתייר באחרונה דעשירי קדוש מאליו: קרא חד מריש. אלא קראו עשירי אלא המתיל למנות כמתחלה אחד שנים אלשה ומגלא דהתשעה עשר היה עשירי ואפילו התשעה שמנה מתחלה נפטרו במנין הראוי: מאליו קדוש. אע"פ שקראו אחד ומגלא שהתשעה אחרונים לא יהו פטורין: זוגות זוגות. שנים כאחד חוזא עשירי לא היה רק אחד ויפטרו כולן במנין הראוי דהחוא חד בתלת חזא להכא ולהכא: למנין בהמות. דלא אזלינן אחר פיו שאומר אחד שנים אלא אחר בהמות שהוליא וכיון שהוליא ממש זוגות שהן עשרה בהמות הוי חד מיניייהו קדוש ואיכ"ל כולן דהוליא לאחר כן בתלי ליפטרי הא לא הוי מנין הראוי: ולאי אימיה דרב הונא בר סחורה (ה) דאשגייה ליה לרבא בשמעתיה. כלומר זכתה אמו של רב הונא בר סחורה שילדה בן כמותו שידע לתרץ לרבא בשיטת שמועתו בתוך הדרשא ותירצה לו בשיטת שמועתו דהא[ו] דקאמר לעיל [נט:] מנין הראוי פוטר וחכי קא מתרץ רב הונא הכא דהא חד חזי לחכא וחזי לחכא: מתני' פשיעי ועשירי מקולקלין. כלומר אותו שקרא הוא תשיעי דהיינו עשירי ואותו שקרא הוא עשירי דהיינו אחד עשר עומדים לקלקלה שהוא סבור על התשיעי שהוא חולין ועל העשירי שהוא מעשר ואם עשה כן ולא נתלן בב"ד הרי הן [ז] מקולקלין דכתני סיפא קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי העשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים. פ"א הויין מקולקלין דלא חל עליהן קדושה ליקרב אלא נאכלין במומן דלע"ג דבעלמא אם קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי העשירי קרב מעשר והאחד עשר קרב שלמים כדלקמן הני מילי היכא דלא נעשה אלא מתשיעי ואילך אבל הכא [ח] כל המנין [ט] למעלה מתשיעי דקרא לשמיני ושביעי שני לו לתשיעי שמיני לא הוי עשירי ואחד עשר קדושים ליקרב הואיל וטועה כל כך הוא דקתני יצאו שנים כאחת לא מיירי מתשיעי ועשירי דהא קמפרש רבא דינא בגמרא [ע"ב] אלא הכא מיירי כגון דטעה בחשבון מתשיעי [י] ולמעלה כגון שיצאו שנים בשביעי וקרבן שביעי והא דקתני דקמן מנאן למפרע העשירי קדוש הוא כדמפרש דעבמה [יא] דמייתי לה במנינא דפרסאי דקרו לעשרה חדא. ואית דמפרשי משום הכי מקולקלין דמיירי כגון דמנאן למומן אחד ודמס' מזרות בפ' ב"ש (דף לב.) אמרינן גבי מעשר טעונו ולא נהילה משום דא"כ אפי' קרא לתשיעי עשירי[יב] נמי ליהוי מקולקל בלא יצאו שנים כאחת ועוד למאן דפליג התם דאמר טעונו ואפי' כוותא מאי איכא למימר. ובגמוקי ר' [יג] מלאתי דמקולקלין הייו דקדושה חלה עליהן [יד] ומספקא ליה אפי' אחד נקט לשון מקולקלין והכי נהילה דמפרש במשנה עצמה מ"ש מקולקלין משום דקרא לתשיעי עשירי וכו': קרב שלמים. בגמ' [ע"ב] מפיק מקרא: ולי יש שמורה. דאחד עשר שקראו עשירי היינו תמורת מעשר ובמס' תמורה (יג.) גמרינן דאין תמורה עושה תמורה משום דכתיב תמורתו [ויקרא כז] ולא תמורת תמורתו: אינו היה שמורה. אותו אחד עשר לא היה קרב דתמורת מעשר אינה קרבה בשמ' תמורה [כח:] אלא הכא דתמורת מעשר אינה קרבה בשמ' תמורה (ה:) [מעשר הכא] דאינו אלא מעשר דע' כמלו יצאו זה אחר זה: ע' ועשירי מקולקלין. יצאו ב' בו' או ג' ומנה לשניהם כא' נמצא שהע' נאכלו בהמות הוא עשירי בהמות וכי' הוא ש"ב הוי מקולקלין מלהקריב ויעיבו ולא דמי לקרא לי' ע' ולי"ל ר' הי' מעשר וי"ל קרב אלא דאינו אלא בהמות תשיעי וי"ל קריי' תשיעי ועשירי מבריר לכ"ע שהע' ע' וכו' ר' ואיתו הוא דשוגה [ט] ועוה הלכך קדוש העשירי במעשר גמור ושלפניו ושלאחריו קדושים מגזרת מלך כו"מ לנקמן אבל הכא דיצאו ב' בתחלה ביחד דלמו כא' ולא מבריר עשירי הלכך לאו מעשר גמור הוא מאליו וכדאמרינן [י] אינו נמי לא הוי הלכך מקולקלין. ואית דאמרי לחכי לא הוי קדושים גמורים עשירי מעשר וי"ל שלמים משום דמתכוין הוא דלא טעה ואמרינן במס' זיר בפ' (ב"ש) ב"ש אומרים הקדש טעות הקדש [כב.] גבי מעשר טעונו ולא כוותא וטעות הוא מדא דר"נ אמרה ואיתותב ועוד דשמעתא וסוגיא דהכא בגמ' לא מתוקמא בהכי שפיר: וכי יש תמורה עושה תמורה. סבר ר"ש דהאי י"ל הוי תמורה דהאי מ"ד[כ] זה יסיק תמח י' דמי ואין תמורה עושה תמורה דכתיב וכיון הוא ותמורתו [ויקרא כז] ולא תמורה דתמורתו בפרק קמא דתמורה [ה:]: אמרו משום ר"מ. אינה תמורה שאם היה תמורה לא היה קרב דתמורת מעשר אינה קריבה בשמ' תמורה בס"פ אלו קדשים [שם.] הכא דתפדה בס"פ אלו קדשים [ויקרא כז] הם מוקדשים ולא תמורתן ובכתוב כתיב ולפי' [מעשר] מינה: [נכ"] זוגות וזוגות. לב' מנה לא': קנטרים. שהיה מונה עד מאה ויקרא אחד ויקרא ב' וכן עד אלף: למנין שו. לזוגות זוגות קדושים ב' המעשרים ולקנטרים קדושים מאה העשירי': למנין בהמות. זוגות זוגות קדום אחרון שבזוג א"כ ולקנטרים קדושים אותם היוצאים בפתח עשיריים כגון בכל ק' וק' קדושים י' ואם מיכרים הרי טוב ואם לאו ירעו כולן: בשלמא למ"ד למנין שו. אלה הקדושה שא"ה אלה קדושה קלת על הי"א שקרא י' וב' מקולקלים לבי' קרי' ולי"א ר' ולי"ד היכא דעפיק זא"ז וכי מנה ט' קרי ליה עשירי וכי מטו י' קרייה ט' ולי"א קרייה ר' דהתם מבריר ר' שהוא ר' גמור וקדוש קדושה ליקרב: אלא למאן דאמר למנין בהמות קדוש. ובתר מינינא דדיה לא אזלינן מידי ביצאו זוגות זוגות אותם מקולקלין לרוח (לבהמות עשירי גמור וכו')

יצאו שנים כאחד מונה אותן שנים ואם מנאן אחד תשיעי ועשירי מקולקלין. פ"ה כגון שיצאו שנים כשהגיע לשמה או לשבעה ומנאן אחד ועל עוה כן קרא העשירי למנין בהמות תשיעי והאחד עשר עשירי אע"ג דבסמוך אמר קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי מעשר ואחד עשר שלמים הכא מקולקלין משום דמנה אחד [יט] בשנים שיצאו כאחד ומספקא לן אם נעשין כאחד ע"י שמנאן אחד או לא [יא] ואע"ג דאיכא מ"ד בגמרא כעשירי [יב] למעשר בהמות קדוש דמה [יג] שמנאן אחד משום ליה ספיקא [יד] ואותו הקרוי תשיעי הוי ספק תשיעי ספק עשירי והקרוי עשירי הוי ספק עשירי [טו] ספק [טז] קדוש ליקרב:

לא יאמר אברור עשרה ואטול מהן אחד והשאר פטורים אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהן אחד והשאר מצטרפין לגורן אחר והתניא תשעה עשר טלאים לא יאמר אברור עשרה ואטול מהן אחד והשאר פטורין אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהן אחד והשאר פטורין תרגמה רב הונא בר סחורה קמיה דרבא בריגלא [א]בדיר שיש לו שני פתחים עסקינן ויצאו ט' בפתח זה וט' בפתח זה דהאיך חד חזי לתכא ולהכא ולישני ליה כגון שמנה תשעה וכי מטא עשרה קרי חד מרישא קסבר עשירי מאליו קדוש ולישני ליה (ה) בגורן [ו] ומנאן זוגות זוגות קסבר עשירי למנין בהמות הוא קדוש אר"נ בר יצחק זכאי אימיה דרב הונא בר סחורה [ז] דשני ליה (ב) שמעתא בריגלא כשמעתיה: מתני' יצאו שנים כאחת [ח]מונה אותם [ט] שנים שנים מנאן אחד תשיעי ועשירי [י] מקולקלין [יא](ב)קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ועושה תמורה דברי ר' מאיר א"ר יהודה וכי יש תמורה עושה תמורה [יב]אמרו משום ר"מ אילו היה תמורה לא היה קרב קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר מקודש [יג] זה הכלל כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש: גמ' אמר ר' יוחנן [יד]מנאן זוגות זוגות קינטרן קינטרן עשירי [טו] למנינו הוא קדוש (יג) למנינו מאי רב מארי אמר [טז]למנין שלו הוא קדוש רב כהנא אמר למנין בהמות הוא קדוש תנן יצאו שנים כאחת מונה אותן [יז] שנים מנאן אחד תשיעי ועשירי מקולקלין בשלמא למאן דאמר למנין שלו הוא קדוש משום הכי הוו תשיעי ועשירי מקולקלין (ד) [יח] ולעשירי קא קרי ליה תשיעי ולאחד עשר עשירי אלא למאן דאמר למנין בהמות הוא קדוש לתשיעי תשיעי קא קרי ליה ולעשירי עשירי קא קרי ליה אמר לך רבי יוחנן כי אמינא אנא היכי דאיכוין [יט] לאפוקי זוגות זוגות דנפק ממילא לא תא שמע [כ]מנאן למפרע עשירי שבמנין הוא קדוש בשלמא למאן דאמר למנין בהמות הוא קדוש שפיר אלא למ"ד למנין שלו הוא קדוש עשירי חד קרי ליה אמר רבא הואיל ואיתיה במנינא פרסאה דקרו לעשרה חד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולישני ליה כגון דמנאן זוגות: (ב) שם דשני ליה לרבא שמעתא בריגלא: (ג) שם הוא קדוש מאי למנינו רב מתני: (ד) שם למ"ד למנין שלו וכו' דלעשירי קא קרי: (ה) רש"י ד"ה זכאי וכו' בר סחורה דשני ליה: (ו) ד"ה למנין הכהמות כו' בתר מינו הס"ד אח"כ ד"ה ר' חד מרישא ליה ולעשירי:

מוסף רש"י

והעשירי מעשר והאחד עשר קרב שלמים. ומה בין שלמים למעשר, שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונפדין במומן ותמורתן קריבה מה שאין כן במעשר (ערובין נ).

רבינו גרשום

והשאר פטורין. מלצרפן אע"ג דהכניסן כולן לדיר: בריגלא. בשבת שלפני הרגל שדורשין בו. דהאי חד דשתייר בדיר הי"ט חזי לתשלים לתכא ולהכא ואמרינן דספק מנין הראוי פטורין. ולישני ליה. אפילו בדיר של פתח אחד וכגון דמנה ט' וכי מטא י' קרא הוהא ר' חד מרישא ומני עד עשרה דהשתא נפקו בין ט' ראשון בין ט' אחרון במנין הראוי: קסבר. רב הונא משום הכי ליכא לתרוצא הכי משום דהוי עשירי שקראו אחד לא כלום עבד דעשירי מאליו קדוש למעשר אפילו שלא קראו עשירי והנך ט' דמשתיירו לית בהו מנין הראוי וצריכי לאיצטרופי לגורן אחר אבל בב' פתחים דט' נפקי מהכא וט' מהכא וא' נשתייר ודאי ראוי לתשלים הכא והכא: ולישני ליה. בחד פתח וכגון דמנאן זוגות זוגות שנים באחד עד שהגיע לט' הוו להו י"ח והוציא האחד שנשתייר וקראו עשירי לפטור הללו ט' והללו ט'; קסבר. רב הונא: עשירי למנין בהמות הוא קדוש. ולא לחשבון המונה כלומר דלא אזלינן בתר מנין דידיה דמונן זוגות זוגות אלא כיון דנפקו ה' זוגות הרי י' בהמות והוי חד מנייהו קדוש ואידך ד' זוגות לית להו מנין הראוי ולא ליפטורו הלכך ליכא לשנויי הכי: זכאי אימיה דרב הונא בר סחורה. דאע"ג דלא הוה חכם כ"כ ותרץ לו הברייתא לרבא בריגלא לפני רבים וכיון כשתירצה לו כשמעתיה דרבא דאמר מנין הראוי פוטר: מנאן אחד. לאותן שנים התשיעי והעשירי מקולקלין דתשיעי הוי עשירי ועשירי הוי אחד עשר ושלמים ומעשר מעורבין זה בזה ואין נאכלין במומן דשלמים אית מנייהו חזה ושוק לכהנים ומעשר אין ממנו חזה ושוק לכהנים אלא איתמרין למובה ואי יהיב מיניה חזה ושוק לכהנים קא מייתי קדשים לבית הפסול דשמא כהנים לא היו מנוירין לאוכלו מפני שיש להן קדשים אחרים ומשיירין אותו חוץ לזמנו ומצאו באין לבית הפסול דהא חזה ושוק דמעשר ודאי מותר לישראל הלכך לית להו תקנה אלא שניהם ירעו עד שיסתאבו ויפדה האחד של שלמים במעות ואחר

שיטה מקובצת

(א) בגורן שמנאן אות ו' נמחק: (ב) סחורה דאשנייה ליה שמעתא לרבא בריגלא: (ג) שנים מנאן תיבת שנים נמחק: (ד) מקולקלין ס"ש יצאו תשיעי ועשירי כאחת תשיעי ועשירי ורש"י לא גרס כן וכן משמע בגמרא: (ה) עשירי למנין הוא קדוש למנין מאי: (ו) שנים מנאן תיבת שנים נמחק: (ז) מקולקלין דלעשירי אות ו' נמחק: (ח) דאיכוין לאפוקינהו זוגות: (ט) וכמדומה לי דלא: (י) המנין מתשיעי ולמטה דקרא לשביעי ששי לשמיני שביעי ולתשיעי שמיני: (יא) מתשיעי ולמטה כגון: (יב) מיד האחרון שבזוג החמישי [מעשר] ולא אזלינן בתר: (יג) חיישינן למנין שלו: (יד) אחד העשר: (טו) ועל ידי כן: (טז) אחד השנים שיצאו כאחד דמספקא לן: (יז) או לא אפילו למ"ד בגמרא עשירי למנין בהמות: (יח) דמה שיצאו כאחת שנים ומנאן: (יט) עשירי ספק אחד עשר והוו מקולקלים וירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהם שלמים ויאכלו במומן לבעלים ובקונטרס פירש בע"א הס"ד ותיבות קדוש ליקרב שייך לע"ב:

רבינו גרשום (המשך)

כך נאכלין כולן לישראל: מנאן זוגות זוגות. וכשהגיע לזוג י' נטל ב' למעשר: קינטרין שמונה מאה ונוטל י' מאמה: למנין שלו הוא קדוש. כמו שהוא מונן: למנין בהמות כדאמרן: אלא למאן דאמר למנין בהמות קדוש אמאי מקולקלין א"כ הוה ליה כאילו קרא לודאי תשיעי ולודאי עשירי עשירי: אמר לך ר' יוחנן. ומתרץ אליבא דרב כהנא דכי אמינא למנין בהמות קדוש היכא דאיכוון לאפוקינהו כולהו זוגות זוגות או קינטרין אבל הכא במתני' דנפק ממילא דקתני יצאו שנים כאחד ממעצמו לא קדוש למנין בהמה אלא למנין שלו: מנאן למפרע. שלראשון קרא י' לשני ט' עד א': הואיל דאיתיה במנינא פרסא. דלעשרה קרו חד הוי האי חד כמו עשירי למנין שלו וקדוש (ה) שלשתן מקודשות ולא קא מיירי בנתערבו: הט' נאכל במומו. כשיפול בו מום הואיל וקראו שם מעשר ומעשר גמור לא הוי להקרבה דהא תשיעי הוא אלא נאכל במומו: והי' מעשר. וחזי להקרבה אע"ג דקראו ט' דר' ודאי מאליו הוא קדוש: ואחד עשר קרב שלמים. דמאחר דקדש י' ודאי הוי האיך שלמים ועוד מש"ה קדוש האי י"א דכיון דנעקר שם י' מי' ונקרא ט' וי"א נקרא י' מש"ה תפיס בו קדושת שלמים מאחר שקדש עשירי ודאי ועושה תמורה שאם המיר בהמה אחרת באותו אחד עשר הוי נתפס בתמורה: וכי יש תמורה עושה תמורה. כלומר האי י"א גופיה הוי תמורת מעשר דדקאמר בגמ' טעות מעשר תמורה הוי (או תמורה) והיאך עושה תמורה והלא אין ממירין וחזורין וממירין: אמרי משום ר' מאיר אילו היה תמורה לא היה קרב. כלומר ודאי דאין תמורה עושה תמורה והכא האי אחד עשר לאו תמורה היא דלא הויא כשאר תמורה אלא שם מעשר איקרי עליה ולהכי קרבה אבל אי הויא תמורת הגוף של מעשר כדרך שאר תמורות לא הות קרבה דהא גרסינן בפרק ראשון של מסכת תמורה תנו רבנן לא יבקר כו' עד רבי אומר למה יצא מעשר מעתה לדונו בתמורת שמו ובתמורת גופו לומר לך תמורת שמו קרבה תמורת גופו לא קרבה. והאי אחד עשר תמורת שמו היא ולהכי קרבה ולהכי עושה תמורה דליתה כשאר תמורה דשאר תמורה תמורת הגוף הויא:

עין משפט נר מצוה

נ א מיי' פ"ח מהלכות בכורות הלכה יא:

נא ב מיי' פ"ח מהל' בכורות הלכה ה סמג עשין ריב:

נב ג מיי' שם הל' ג:

נג ד ה מיי' שם הלכה ה:

נד ו מיי' שם הלכה ז:

(א) שיין למתני'